Επίσημη Εφημερίδα
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

EL
Σειρά C

C/2025/1189

21.3.2025

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Συμμετοχή των νέων στον κοινωνικό διάλογο και στον διάλογο με την κοινωνία των πολιτών στην περιοχή της Μεσογείου

(Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(C/2025/1189)

Εισηγητής: **Thomas WAGNSONNER**

Συνεισηγήτρια: **Lidija PAVIĆ-ROGOŠIĆ**

Σύμβουλοι	Karol ZABAWA, σύμβουλος, Ομάδα II Graziano TULLIO, σύμβουλος της συνεισηγήτριας, Ομάδα III
Απόφαση της συνόδου ολομέλειας	17.1.2024
Νομική βάση	Άρθρο 52 παράγραφος 2 του Εσωτερικού Κανονισμού
Αρμόδιο όργανο	Τμήμα «Εξωτερικές σχέσεις»
Έγκριση από το τμήμα	23.11.2024
Έγκριση από την Ολομέλεια	23.1.2025
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	593
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	175/0/3

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η παρούσα γνωμοδότηση εκπονήθηκε από κοινού με εκπροσώπους των νέων. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) συνιστά τη συμμετοχή των νέων σε όλα τα στάδια της διαδικασίας χάραξης πολιτικής, από τη λήψη αποφάσεων έως την εφαρμογή και την αξιολόγηση των πολιτικών. Έχει ζωτική σημασία να εφαρμόζονται ισχυροί μηχανισμοί παρακολούθησης, ανατροφοδότησης και λογοδοσίας σε όλα τα στάδια.

1.2. Οι διαδικασίες διεξαγωγής του κοινωνικού διαλόγου και του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών αποτελούν ακρογωνιαίο λίθο της δημοκρατικής συμμετοχής. Ωστόσο, οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών (ΟΚΠ), οι οργανώσεις νεολαίας και οι οργανώσεις εργοδοτών και εργαζομένων δυσκολεύονται να συμμετάσχουν αποτελεσματικά στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Η ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, η ελευθερία του λόγου και, γενικότερα, η ικανότητα των φορέων εκπροσώπησης των εργαζομένων και της κοινωνίας των πολιτών να υπερασπίζονται τα δικαιώματά τους και να εκφράζουν τα αιτήματά τους είναι περιορισμένες σε πολλές χώρες της MENA (Middle East and North Africa) ([1]). Είναι αναγκαίο να στηριχθούν οι δημοκρατικές διαδικασίες πέραν των εκλογών, με τη δημιουργία ουσιαστικών συμμετοχικών μηχανισμών που χαρακτηρίζονται από την ελευθερία των πολιτών, τη διαφάνεια, την προσβασιμότητα των πληροφοριών και την παροχή ευκαιριών για όλους.

1.3. Στην περιοχή της MENA οι εμπειρίες και η κατάσταση των νέων, αλλά και οι οργανώσεις νεολαίας εμφανίζουν μεγάλες διαφοροποιήσεις. Οι μονοδιάστατοι ορισμοί της νεολαίας πρέπει να απορριφθούν καθώς πρέπει να αναγνωριστούν τα ειδικά χαρακτηριστικά των διαφόρων ομάδων νέων και να υιοθετηθεί μια διατομεακή προσέγγιση που δεν θα παραβλέπει την πολυμορφία των νέων από γεωγραφική και κοινωνικοπολιτική άποψη.

1.4. Η κοινωνικοοικονομική κατάσταση των νέων στην περιοχή της Μεσογείου (εφεξής «η περιοχή») χαρακτηρίζεται από τα υψηλά επίπεδα ανεργίας, την άτυπη απασχόληση, καθώς και τους χαμηλούς μισθούς, την έλλειψη ποιοτικών θέσεων εργασίας και τα υψηλά ποσοστά νέων που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης (ΕΕΑΚ). Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη μεταρρύθμισης τόσο της αγοράς εργασίας όσο και των εκπαιδευτικών συστημάτων ώστε να αντιμετωπιστούν αυτά τα ζητήματα.

([1]) Μέση Ανατολή και Βόρεια Αφρική.

1.5. Οι κοινωνικές ομάδες που προέρχονται από ευάλωτα περιβάλλοντα αντιμετωπίζουν πρόσθετες δυσκολίες ως προς την εκπροσώπηση, την πρόσβαση σε ευκαιρίες, την αγορά εργασίας και άλλους τομείς. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι πρέπει να σχεδιαστούν προγράμματα στήριξης που θα απευθύνονται σε αυτές τις ομάδες.

1.6. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι τα εκπαιδευτικά συστήματα θα πρέπει να προωθούν πιο δυναμικά τη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά μέσω της ανάπτυξης συμμετοχικών διαδικασιών, και να δημιουργούν υποστηρικτικά οικοσυστήματα για την απόκτηση των κατάλληλων δεξιοτήτων (π.χ. πολιτικός και ψηφιακός γραμματισμός), οι οποίες θα επιτρέψουν στους νέους να συμμετέχουν με αυτοπεποίθηση στις θεσμικές διαδικασίες. Η κοινωνία των πολιτών και οι οργανώσεις των κοινωνικών εταίρων θα πρέπει να υποστηρίξουν περισσότερο τους νέους, διοργανώνοντας εργαστήρια ανάπτυξης ικανοτήτων ώστε να διευκολύνουν την πρόσβαση των νέων σε πόρους και να τους προσφέρουν ευκαιρίες για να δραστηριοποιηθούν.

1.7. Η διενέργεια επαρκών ερευνών σχετικά με τη νεολαία αποτελεί σημαντική προϋπόθεση για να εντοπιστούν οι προκλήσεις και να ληφθούν υπόψη τα συμφέροντα των νέων στις συμμετοχικές διαδικασίες, εγχείρημα για το οποίο πρέπει να συγκεντρωθούν σχετικά δεδομένα. Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία των ερευνητικών δραστηριοτήτων που εστιάζουν στη συμμετοχή των νέων στην αγορά εργασίας, στην εκπαίδευση, στις συμμετοχικές διαδικασίες και στη ζωή στην κοινότητα. Πρέπει να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, της ακαδημαϊκής κοινότητας, των επιχειρήσεων και των ΟΚΠ, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι κοινωνικοί εταίροι, με επίκεντρο την ενεργό συμμετοχή των νέων.

1.8. Χαρακτηριστικό των χωρών της περιοχής είναι η έλλειψη πλαισίων ικανών να υποστηρίξουν έναν αποτελεσματικό κοινωνικό διάλογο. Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη ενίσχυσης του τριμερούς και διμερούς κοινωνικού διαλόγου μέσω κυρίως της ολοκληρωμένης εφαρμογής των βασικών συμβάσεων της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ) για τον κοινωνικό διάλογο.

1.9. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τα οφέλη των σχεδίων δράσης για τη νεολαία, τα οποία θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν ως χάρτες πορείας και θα μπορούσαν να συμπεριλάβουν συγκεκριμένες δράσεις και εργαλεία ώστε να διαμορφωθούν πιο συμπεριληπτικά οργανωτικά πλαίσια για τη συμμετοχή των νέων στις οργανώσεις των κοινωνικών εταίρων. Η παρακίνηση των νέων εργαζομένων ώστε να συμμετέχουν σε συλλογικές διαπραγματεύσεις και η δημιουργία δομών εκπροσώπησης προσανατολισμένων στους νέους σε εταιρικό επίπεδο αποτελούν αποτελεσματικό τρόπο για την οργανική ένταξη των νέων στις δομές κοινωνικού διαλόγου. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει το παράδειγμα των Αυστριακών Συμβουλίων Νεολαίας.

1.10. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να στηρίξει την τρίτη φάση του έργου SOLiD ([2]) με στόχο να διασφαλίσει τη βιώσιμη εφαρμογή των μέσων που θα αναπτύσσονται. Επιπλέον, στη φάση αυτή θα πρέπει να καταρτιστεί Χάρτης για τη νεολαία, ανάλογος με τον υφιστάμενο Χάρτη για τα δικαιώματα των γυναικών, και θα πρέπει επίσης να εξεταστεί το ενδεχόμενο δημιουργίας συμβουλευτικών μηχανισμών με επίκεντρο τους νέους.

1.11. Ο διάλογος με την κοινωνία των πολιτών θα πρέπει να γίνει πιο συμπεριληπτικός και να ενθαρρύνει τη συμμετοχή ετερόκλητων κοινωνικών ομάδων —μεταξύ άλλων των γυναικών, των μειονοτήτων και των ευάλωτων κοινοτήτων— μέσω της χορήγησης στοχευμένης χρηματοδοτικής στήριξης, καθώς και μέσω της ανάπτυξης αποτελεσματικότερων και διαδραστικών μηχανισμών διαλόγου που θα υποστηρίζονται από επαγγελματίες συντονιστές και θα σχεδιάζονται σε συνεργασία με τους νέους.

1.12. Η εκπροσώπηση των οργανώσεων νεολαίας και των συμβουλίων νεολαίας στις συζητήσεις με τις κρατικές αρχές θα πρέπει να αυξηθεί· για τον σκοπό αυτό, οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας θα πρέπει να αναγνωριστούν ως βασικοί παράγοντες στις διαδικασίες διαβούλευσης και, παράλληλα, θα πρέπει να τους δοθεί ο χώρος και οι πόροι που χρειάζονται για να συμβάλουν αποτελεσματικά στις συζητήσεις. Είναι σημαντικό να αναπτυχθούν στρατηγικές για τη νεολαία που θα ενισχύσουν τη νομιμοποίηση της συμμετοχής των νέων στον διάλογο με την κοινωνία των πολιτών, να συσταθούν συμβούλια νεολαίας σε χώρες στις οποίες δεν υπάρχουν αντίστοιχα συμβούλια και να αυξηθούν οι προϋπολογισμοί για τη νεολαία σε όλα τα επίπεδα αυτοδιοίκησης, και ιδίως στο τοπικό επίπεδο.

1.13. Θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στη διαφάνεια και στην εξασφάλιση ίσων ευκαιριών στο πλαίσιο του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών, μέσω της θέσπισης σαφών κριτηρίων επιλογής για τους νέους που συμμετέχουν στον διάλογο και μέσω της παροχής ίσων ευκαιριών συμμετοχής τόσο στις αναγνωρισμένες ενώσεις νέων όσο και στα κινήματα βάσης. Έχει καίρια σημασία να αναπτυχθούν κοινά πρότυπα και ένα ολοκληρωμένο κανονιστικό πλαίσιο που θα περιλαμβάνει ειδικές δομές στήριξης, όπως ομάδες και σημεία επαφής, προκειμένου να διασφαλιστεί η οργανωμένη και συστηματική συμμετοχή των νέων στις διαδικασίες διαλόγου.

1.14. Οι δομές που καθοδηγούνται από τους νέους πρέπει να αναπτύξουν στενότερους δεσμούς μεταξύ τους ώστε να δοθεί ώθηση στην περιφερειακή συνεργασία και να αυξηθεί η ανταλλαγή ιδεών και ευκαιριών μεταξύ ετερογενών ομάδων. Η ΕΟΚΕ καλεί τους δημόσιους φορείς να εξασφαλίσουν χρηματοδότηση για τη στήριξη των περιφερειακών δικτύων νεολαίας και των χώρων νεολαίας. Συμπληρωματικά, είναι σημαντικό να ενισχυθεί η συμμετοχή των οργανώσεων των νέων στις εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ μέσω της προώθησης της συνεργασίας με τις αντιπροσωπείες της ΕΕ και μέσω της απλούστευσης των διαδικασιών υποβολής αιτήσεων θεώρησης για τους νέους στο πλαίσιο προγραμμάτων κινητικότητας.

([2]) https://solidmed.eu/en.

2. **Ιστορικό**

2.1. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι οι νέοι αποτελούν μια πολιτισμικά, οικονομικά και πολιτικά ετερογενή κοινωνική ομάδα. Δεδομένου ότι οι εμπειρίες και η κατάσταση των νέων εμφανίζουν μεγάλες διαφοροποιήσεις, πρέπει να απορριφθούν οι μονοδιάστατοι ορισμοί της νεολαίας καθώς πρέπει να αναγνωριστούν τα ειδικά χαρακτηριστικά των διαφόρων ομάδων νέων και να υιοθετηθεί μια διατομεακή προσέγγιση που δεν θα παραβλέπει τη γεωγραφική και κοινωνικοπολιτική ποικιλομορφία τους.

2.2. Ενώ πολλά θεσμικά όργανα και πολιτικές οργανώσεις έχουν συσταθεί με βάση το πρότυπο λειτουργίας «από την κορυφή προς τη βάση» και χαρακτηρίζονται από υπερσυγκεντρωτικές δομές εξουσίας, οι νέοι τείνουν να συμμετέχουν σε τοπικές δομές που ακολουθούν το πρότυπο λειτουργίας «από τη βάση προς την κορυφή», ασχολούμενοι κυρίως με πολιτικά ζητήματα που δεν αποτελούν προτεραιότητα στην πολιτική ατζέντα (π.χ. κλίμα και κοινωνική δικαιοσύνη, πολιτική συμμετοχή, δικαιώματα των μειονοτήτων, δικαιώματα των ζώων) ([3]).

2.3. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τα διάφορα μέσα επικοινωνίας και τις μορφές πολιτικού ακτιβισμού που χρησιμοποιούν συνήθως οι νέοι, όπως μεταξύ άλλων η αδιαφορία, το μποϊκοτάζ των θεσμοθετημένων δομών και η απόρριψη των επίσημων μεθόδων πολιτικού ακτιβισμού, οι οποίες φαίνεται να τροφοδοτούνται περισσότερο από την απογοήτευση από την πολιτική και λιγότερο από την πολιτική απάθεια ([4]).

2.4. Η κοινωνικοοικονομική κατάσταση των νέων στην περιοχή χαρακτηρίζεται από υψηλά επίπεδα ανεργίας, άτυπη μερική απασχόληση, καθώς και χαμηλούς μισθούς και έλλειψη ποιοτικών θέσεων εργασίας (συμπεριλαμβανομένης της μη αμειβόμενης πρακτικής άσκησης). Η περιοχή πλήττεται από σχετικά υψηλό ποσοστό ατόμων ΕΕΑΚ, το οποίο αγγίζει έως και το ένα τρίτο του πληθυσμού των νέων. Το επίκαιρο ζήτημα του πληθωρισμού, καθώς και η χαμηλή αγοραστική δύναμη που συνδέεται με τη στέγαση και τα υψηλά ενοίκια, αποτελούν κρίσιμα προβλήματα για τους νέους.

2.5. Ο μεγάλος αριθμός των ατόμων που εγκαταλείπουν το σχολείο —ιδίως γυναίκες νεαρής ηλικίας— και τα υψηλά ποσοστά ανεργίας των αποφοίτων στην περιοχή καταδεικνύουν την έλλειψη ποιοτικών δημόσιων εκπαιδευτικών συστημάτων, ειδικά στις αγροτικές περιοχές, τα οποία αδυνατούν να προσφέρουν τις απαραίτητες δεξιότητες για την αγορά εργασίας. Οι παράγοντες που περιορίζουν τις δυνατότητες πρόσβασης αποτελούν σημαντική πρόκληση, καθώς πολλές οικογένειες δεν διαθέτουν τους πόρους για να καλύψουν το κόστος της εκπαίδευσης. Επιπλέον, το ποσοστό των ατόμων υψηλής ειδίκευσης επί του συνόλου του πληθυσμού που μεταναστεύει από την περιοχή έχει αυξηθεί, γεγονός που υποδηλώνει την ύπαρξη του φαινομένου διαρροής επιστημονικού δυναμικού.

2.6. Η κατάσταση των εκπροσώπων της νεολαίας στην περιοχή χαρακτηρίζεται από σοβαρά ζητήματα ασφάλειας και άλλα εμπόδια. Επιπλέον, οι γυναίκες νεαρής ηλικίας, τα άτομα με αναπηρία, οι πρόσφυγες, οι μετανάστες, οι εθνοτικές και οι γλωσσικές μειονότητες, οι αυτόχθονες νέοι, οι νέοι που προέρχονται από αγροτικές περιοχές, τα μέλη της κοινότητας ΛΟΑΤΚΙ+ και άλλες ευάλωτες ομάδες αντιμετωπίζουν πρόσθετες δυσκολίες ως προς την πολιτική εκπροσώπηση, την πρόσβαση σε ευκαιρίες, την αγορά εργασίας και άλλους τομείς.

3. **Εξασφάλιση της συμμετοχής της νεολαίας σε συμμετοχικές διαδικασίες κοινωνικού διαλόγου και διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών**

3.1. ***Κοινωνικός διάλογος***

3.1.1. Σύμφωνα με τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ) ως κοινωνικός διάλογος ορίζονται όλες οι μορφές διαπραγμάτευσης, διαβούλευσης ή ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των εκπροσώπων των κυβερνήσεων, των οργανώσεων των εργοδοτών και των συνδικαλιστικών οργανώσεων για ζητήματα κοινού ενδιαφέροντος που αφορούν την οικονομική και κοινωνική πολιτική. Ο κοινωνικός διάλογος μπορεί να υφίσταται ως τριμερής διαδικασία, με την κυβέρνηση να αποτελεί το ένα μέρος, ή ως διμερής σχέση μεταξύ των εργαζομένων και της διοίκησης. Οι διαδικασίες διεξαγωγής του κοινωνικού διαλόγου μπορεί να είναι άτυπες ή θεσμοθετημένες και συχνά να συνδυάζουν και τα δύο χαρακτηριστικά. Πραγματοποιούνται σε εθνικό, σε περιφερειακό ή σε εταιρικό επίπεδο και μπορεί να είναι διεπαγγελματικές, τομεακές ή συνδυασμός αυτών.

3.1.2. Ο κοινωνικός διάλογος διαδραματίζει καίριο ρόλο επηρεάζοντας τις οικονομικές, εργασιακές και κοινωνικές πολιτικές, και προωθώντας τη σύγκλιση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας. Αποτελεί πολύτιμο μέσο για την προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης, όπως υπογραμμίζεται στη γνωμοδότηση SOC/764 της ΕΟΚΕ ([5]).

([3]) Με βάση τις εισηγήσεις των εκπροσώπων των νέων κατά τις συνεδριάσεις της ομάδας μελέτης και του Φόρουμ Νεολαίας του Ιδρύματος Anna Lindh.

([4]) Με βάση τις εισηγήσεις των εκπροσώπων της νεολαίας κατά τις συνεδριάσεις της ομάδας μελέτης και του Φόρουμ Νεολαίας του Ιδρύματος Anna Lindh.

([5]) ΕΕ C 228 της 29.6.2023, σ. 87.

3.1.3. Η διαδικασία των συλλογικών διαπραγματεύσεων συνιστά καίριο εργαλείο κοινωνικού διαλόγου που αποσκοπεί στη διασφάλιση αξιοπρεπών συνθηκών εργασίας και δικαιοσύνης στον χώρο εργασίας. Η ανάγκη αντιμετώπισης νέων προκλήσεων, όπως η δίκαιη μετάβαση, η κλιματική αλλαγή και η ενδυνάμωση των νέων, αναδεικνύει την καίρια πολιτική θέση του κοινωνικού διαλόγου, πέραν των μισθολογικών διαπραγματεύσεων. Δεδομένου ότι οι εν λόγω προκλήσεις επηρεάζουν ιδιαίτερα τη νεολαία, έχει ζωτική σημασία να διασφαλιστεί ότι οι νέοι θα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στις οργανώσεις των κοινωνικών εταίρων και να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή των νέων σε αυτές.

3.2. *Κοινωνικός διάλογος στην περιοχή της Μεσογείου*

3.2.1. «Στην περιοχή, οι οργανώσεις των εργαζομένων, για παράδειγμα οι συνδικαλιστικές οργανώσεις, αντιμετωπίζουν δυσκολίες […] ιδίως σε σχέση με την ιδιότητα του μέλους, την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και την αποτελεσματική υπεράσπιση των δικαιωμάτων τους και διεκδίκηση των αιτημάτων τους. Πολλές κυβερνήσεις στην περιοχή της ΜΕΝΑ επιβάλλουν περιορισμούς στην ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι.» ([6])

3.2.2. Χαρακτηριστικό των χωρών της περιοχής είναι ότι δεν υπάρχει πλαίσιο ικανό να υποστηρίξει έναν αποτελεσματικό κοινωνικό διάλογο. Μολονότι σε ορισμένα εθνικά πλαίσια κοινωνικού διαλόγου διασφαλίζεται η δυνατότητα διεξαγωγής τριμερούς κοινωνικού διαλόγου, σε εταιρικό επίπεδο οι δομές που μπορούν να υποστηρίξουν έναν ανεξάρτητο τομεακό και διμερή διάλογο είναι πολύ περιορισμένες. Η πυκνότητα των συνδικαλιστικών οργανώσεων και η κάλυψη των συλλογικών διαπραγματεύσεων παραμένουν σχετικά χαμηλές. Ως εκ τούτου, οι κοινωνικοί εταίροι έχουν περιορισμένες ικανότητες να επηρεάζουν τη λήψη δημόσιων αποφάσεων και, κατ' επέκταση, την κοινωνικοοικονομική κατάσταση των ανθρώπων, ιδίως των νέων.

3.2.3. Για να δημιουργηθούν ανθεκτικές και επιτυχείς δομές κοινωνικού διαλόγου, οι οργανώσεις των εργοδοτών και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις πρέπει να αναδειχθούν σε βασικούς θεσμούς του κοινωνικού πλαισίου. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για πρωτοβουλίες, όπως ο Κοινωνικός Διάλογος της Νότιας Μεσογείου (SOLiD), στο πλαίσιο του οποίου διευκολύνεται η διαπεριφερειακή ανταλλαγή ορθών πρακτικών, καθώς και νομικών και διαρθρωτικών πλαισίων. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να στηρίξει την τρίτη φάση του έργου SOLiD με στόχο να διασφαλίσει τη βιώσιμη εφαρμογή των μέσων που θα αναπτύσσονται. Επιπλέον, η φάση αυτή θα πρέπει να αξιοποιηθεί για να καταρτιστεί Χάρτης για τη νεολαία, ανάλογος με τον υφιστάμενο Χάρτη για τα δικαιώματα των γυναικών ([7]), καθώς και για να εξεταστούν το οφέλη δημιουργίας συμβουλευτικών μηχανισμών με επίκεντρο τους νέους.

3.3. *Διάλογος με την κοινωνία των πολιτών*

3.3.1. Αν και δεν έχει υιοθετηθεί καθολικός ορισμός του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών, ο εν λόγω διάλογος αναγνωρίζεται ευρέως ως βασική συνιστώσα του έργου που επιτελούν οι ΟΚΠ καθώς επιτρέπει στους πολίτες να εισακούονται στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, δεδομένων μάλιστα των υψηλών επιπέδων εμπιστοσύνης στις ΟΚΠ, της αυξανόμενης αποτελεσματικότητας της συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών και της συρρίκνωσης των παραδοσιακών συμμετοχικών μηχανισμών ([8]).

3.3.2. Οι τομεακές, διατομεακές και οριζόντιες συνιστώσες του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών προωθούν τη συνεργασία και τη συμμετοχικότητα στη δημόσια διακυβέρνηση, ενισχύοντας τη νομιμότητα και τη λογοδοσία των πολιτικών. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω δύο συμπληρωματικών διαστάσεων: 1) διάλογος μεταξύ των ΟΚΠ με σκοπό την ανταλλαγή απόψεων και εμπειρογνωμοσύνης· και 2) διαρθρωμένος διάλογος μεταξύ των ΟΚΠ και των κυβερνητικών θεσμικών οργάνων, ώστε να λαμβάνονται υπόψη διαφορετικές φωνές κατά τη χάραξη πολιτικής.

3.3.3. Η συρρίκνωση των παραδοσιακών συμμετοχικών μηχανισμών αναδεικνύει την επείγουσα ανάγκη ανάπτυξης καινοτόμων διαδικασιών διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών με βάση τα συμφέροντα και τους τρόπους δραστηριοποίησης των νέων ([9]).

3.3.4. Ο διάλογος της ΕΕ για τη νεολαία ([10]) και η αξιολόγηση του αντικτύπου της ΕΕ από τη σκοπιά της νεολαίας ([11]) αποτελούν αντιπροσωπευτικά παραδείγματα συμμετοχικών μέσων χάραξης πολιτικής που ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των εκπροσώπων των νέων σε διαβουλεύσεις, εκτιμήσεις επιπτώσεων και μέτρα μετριασμού, προωθώντας την ενσωμάτωση της διάστασης της νεολαίας σε θεσμικό επίπεδο.

([6]) «The future of work: Trade unions in transformation», *International Journal of Labour Research*, 2019, τόμος 9, τεύχος 1-2 (σ. 226).
([7]) https://solidmed.eu/sites/default/files/2023-05/Womens-charter.pdf.
([8]) The impact of civil society organisations in Europe, Civil Society Europe, 2019· ii) Future of Europe, Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 500 σ. 19· 2020.
([9]) Political Participation and EU Citizenship: Perceptions and Behaviours of Young People, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2016· Co-deciding with Citizens: Towards Digital Democracy at EU Level, Υπηρεσία Δράσης Ευρωπαίων Πολιτών, 2015.
([10]) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής — «Ενίσχυση της συνέχειας του διαλόγου της ΕΕ για τη νεολαία μέσω κατευθυντήριων γραμμών παρακολούθησης και διαφάνειας» (ΕΕ C, C/2024/6866, 28.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6866/oj).
([11]) ΕΕ C 486 της 21.12.2022, σ. 46.

3.4. *Διάλογος με την κοινωνία των πολιτών στην περιοχή της Μεσογείου*

3.4.1. Καθώς εντείνεται η δυσαρέσκεια απέναντι στους πολιτικούς θεσμούς, ο διάλογος με την κοινωνία των πολιτών αναδύεται ως μηχανισμός καίριας σημασίας που μπορεί να γεφυρώσει το χάσμα εμπιστοσύνης μεταξύ του κοινού και των υπευθύνων λήψης αποφάσεων και να κατευνάσει τις ανησυχίες του κοινού σε σχέση κυρίως με επιτακτικά ζητήματα, όπως η ανεργία, η κοινωνική συνοχή και η κλιματική αλλαγή.

3.4.2. Λόγω της απουσίας κοινών προτύπων και ολοκληρωμένου κανονιστικού πλαισίου προκύπτουν σημαντικές αποκλίσεις στις πρακτικές διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών. Επιπλέον, η ποικιλομορφία όσον αφορά τα πολιτικά πλαίσια, την ιστορική κληρονομιά, τα πολιτιστικά πρότυπα και τις κοινωνικές δομές των χωρών έχει ως αποτέλεσμα τον κατακερματισμό, ο οποίος συμβάλλει στον άτυπο και ασυνεπή χαρακτήρα του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών σε ολόκληρη την περιοχή.

3.4.3. Πολλές ευκαιρίες για διάλογο περιορίζονται σε μεμονωμένες εκδηλώσεις διαβούλευσης και όχι σε πραγματικές πρωτοβουλίες διαλόγου, γεγονός που εγείρει ανησυχίες όσον αφορά τη συμπερίληψη, τη λογοδοσία και τη διαφάνεια. Παρόλο που ο τομεακός διάλογος διεξάγεται με κάποια συχνότητα, ο εγκάρσιος διάλογος είναι παράτυπος και δεν περιλαμβάνει δομημένες διαδικασίες, με αποτέλεσμα να χαρακτηρίζεται από ασυνέχεια και ασυνέπεια.

3.4.4. Η συρρίκνωση του χώρου της κοινωνίας των πολιτών υπονομεύει την αποτελεσματικότητα των ΟΚΠ, περιορίζοντας την ικανότητά τους να στηρίξουν την αλλαγή. Τα περιοριστικά νομικά πλαίσια, η κρατική εισδοχή μελών με ψηφοφορία των υπαρχόντων μελών, τα γραφειοκρατικά εμπόδια, η επιλεκτική χρηματοδότηση και η λογοκρισία διαβρώνουν περαιτέρω την αυτονομία των ΟΚΠ και τον αντίκτυπό τους στον διάλογο με την κοινωνία των πολιτών. Σε ορισμένες χώρες επηρεάζουν επίσης τις δυνατότητες συνεργασίας με διακυβερνητικούς οργανισμούς.

3.4.5. Οι πλατφόρμες μέσων κοινωνικής δικτύωσης και τα εργαλεία ψηφιακής επικοινωνίας μετασχηματίζουν το τοπίο του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών, διανοίγοντας νέες προοπτικές για τη συμμετοχή των νέων. Ωστόσο, οι προκλήσεις που σχετίζονται με την ασφάλεια, την παραπληροφόρηση, τη διαδικτυακή παρενόχληση και το ψηφιακό χάσμα πρέπει να αντιμετωπιστούν, ώστε να εξασφαλιστεί η ανάπτυξη δομών συμπεριληπτικού και εποικοδομητικού διαλόγου ([12]).

4. **Απαιτήσεις και τρέχουσες προκλήσεις στην περιοχή της Μεσογείου για τις θεσμικές συμμετοχικές διαδικασίες από τη σκοπιά της νεολαίας**

4.1. Οι διαδικασίες διεξαγωγής του κοινωνικού διαλόγου και του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών αποτελούν ακρογωνιαίο λίθο της δημοκρατικής συμμετοχής. Οι ΟΚΠ, οι ομάδες νέων, οι οργανώσεις των εργοδοτών και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις δυσκολεύονται να συμμετάσχουν αποτελεσματικά στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Η ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, η ελευθερία του λόγου και, γενικότερα, η αρμοδιότητα και ικανότητα των φορέων εκπροσώπησης των εργοδοτών, των εργαζομένων και της κοινωνίας των πολιτών να υπερασπίζονται τα δικαιώματά τους και να εκφράζουν τα αιτήματά τους είναι περιορισμένες σε πολλές χώρες της ΜΕΝΑ. Είναι αναγκαίο να υποστηριχθούν οι δημοκρατικές διαδικασίες πέραν των εκλογών μέσω της δημιουργίας συμμετοχικών μηχανισμών που θα έχουν ως χαρακτηριστικά τον σεβασμό στις πολιτικές ελευθερίες, τη διαφάνεια, την προσβασιμότητα των πληροφοριών και την παροχή ευκαιριών για όλους.

4.2. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι οι νέοι, παρά τις τεράστιες δυνατότητες τους, εξακολουθούν συχνά να αποκλείονται από τις συμμετοχικές διαδικασίες ([13]). Από τη χαμηλή συμμετοχή των νέων στις εκλογές, την έλλειψη ηγετών ηλικίας κάτω των 35 ετών σε υψηλόβαθμες θέσεις, καθώς και περιπτώσεις ενδεικτικής εκπροσώπησης ή αποκλεισμού από τις συμμετοχικές διαδικασίες διαφαίνεται ότι οι νέοι εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν εμπόδια όσον αφορά την πλήρη συμμετοχή τους στη λήψη αποφάσεων. Η έλλειψη ποικιλομορφίας στις ομάδες των υπευθύνων λήψης αποφάσεων, και ιδίως η υποεκπροσώπηση μη προνομιούχων κοινωνικών ομάδων, δυσκολεύει τους νέους να αναζητήσουν πρότυπα με τα οποία να μπορούν να ταυτιστούν.

4.3. Οι δομές κοινωνικού διαλόγου και διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών εξακολουθούν να βασίζονται σε παρωχημένα παραδείγματα και μεθοδολογίες που δεν εξασφαλίζουν τη συμμετοχή των νέων. Η δυσπιστία και η απογοήτευση από τις θεσμοθετημένες δομές, οι οποίες τροφοδοτούνται από τη χρήση προαποφασισμένων σχεδίων δράσης και την αδυναμία οργανικής ένταξης των νέων σε οργανωτικά πλαίσια που να εκφράζουν επαρκώς τα συμφέροντά τους, αποτρέπουν την ενεργό συμμετοχή των νέων.

4.4. Οι αντιλήψεις για τις παραδοσιακές δομές εξουσίας και ηγεσίας (όπως οι πατριαρχικές δομές) και οι προκαταλήψεις κατά των νέων αποτελούν εμπόδια στη συμμετοχή των νέων. Παρόλο που οι γυναίκες νεαρής ηλικίας αντιμετωπίζουν πρόσθετες δυσκολίες και εμπόδια, είναι σημαντικό να αναδειχθούν οι προσπάθειες που καταβάλλουν οι γυναικείες οργανώσεις για την υπέρβαση των καταπιεστικών παραδοσιακών δομών.

([12]) Βλ. το ενημερωτικό σημείωμα πολιτικής της Ευρωμεσογειακής Επιτροπής Σπουδών (Euromesco) με θέμα «*Youth deliberation and participation in the Euro-Mediterranean region*» (Διαβούλευση και συμμετοχή των νέων στην ευρωμεσογειακή περιοχή) (2023).

([13]) Be Seen, Be Heard: Understanding young people's political participation. https://www.youthforum.org/files/UPDATED_UN_REPORT_TBS_Accessible_Version_090622.pdf.

4.5. Η διενέργεια επαρκούς έρευνας σχετικά με τη νεολαία αποτελεί προϋπόθεση για τον εντοπισμό των προκλήσεων και την ενσωμάτωση των συμφερόντων των νέων στις συμμετοχικές διαδικασίες. Η ελλιπής πρόσβαση σε δεδομένα, ιδίως σε τοπικό επίπεδο, και η έλλειψη αναλυτικών δεδομένων σχετικά με τις πραγματικές συνθήκες που βιώνουν οι νέοι, και ιδίως οι νέοι που προέρχονται από αγροτικές περιοχές και οι γυναίκες νεαρής ηλικίας, αποτελούν σημαντικές προκλήσεις που διαιωνίζουν την υποεκπροσώπηση των συμφερόντων των νέων σε διάφορους τομείς πολιτικής.

4.6. Η συμμετοχή των νέων σε πρωτοβουλίες κοινωνικού διαλόγου και διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών περιορίζεται από παράγοντες τεχνικής φύσεως (π.χ. ζητήματα που αφορούν την κινητικότητα και την έκδοση θεωρήσεων) και τις ελλείψεις σε υποδομές. Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη να δημιουργηθούν μηχανισμοί αποτελεσματικής στήριξης των νέων με έμφαση κυρίως στους οικονομικούς, κοινωνικούς και εκπαιδευτικούς πόρους.

4.7. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τις ανάγκες των περιθωριοποιημένων νέων, όπως μεταξύ άλλων, οι ΕΕΑΚ, οι γυναίκες νεαρής ηλικίας, τα άτομα με αναπηρία, οι πρόσφυγες, οι μετανάστες, οι εθνοτικές και οι γλωσσικές μειονότητες, οι αυτόχθονες νέοι, οι νέοι που προέρχονται από αγροτικές περιοχές και τα μέλη της κοινότητας ΛΟΑΤΚΙ+. Επισημαίνει επίσης την πρόκληση της συνεργασίας με τους νέους στις τοπικές κοινότητες και της ένταξης των νέων που απαγορεύεται να συμμετέχουν σε πολιτικές δραστηριότητες και σε δραστηριότητες της κοινωνίας των πολιτών. Τα σχέδια και οι πρωτοβουλίες για τη νεολαία σε τοπικό επίπεδο πλήττονται συχνά από περιορισμένους οικονομικούς πόρους και χαμηλή πολιτική στήριξη.

4.8. Η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών στις χώρες της ΜΕΝΑ έχει επιδείξει ανθεκτικότητα και ισχυρή προσήλωση στις δημοκρατικές αξίες, υποστηρίζοντας τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη συμμετοχή των νέων και το κράτος δικαίου μέσω της διακρατικής συνεργασίας. Παρά τις πολιτικές εντάσεις, τις ανησυχίες για την ασφάλεια και τους περιορισμένους πόρους, πολλές ΟΚΠ, μεταξύ αυτών και κοινωνικοί εταίροι, εξακολουθούν να εργάζονται για την προώθηση μιας κοινής θεώρησης της Μεσογείου ως ενιαίου κοινού χώρου.

5. **Συστάσεις**

5.1. ***Κοινές συστάσεις***

5.1.1. Να ενθαρρύνεται η συμμετοχή των νέων σε κάθε στάδιο της διαδικασίας χάραξης πολιτικής —από τη λήψη αποφάσεων έως την εφαρμογή και την αξιολόγησή τους— μέσω της δημιουργίας συμπεριληπτικών και διαφανών δομών, όπως τα μακροπρόθεσμα πλαίσια διαλόγου που υποστηρίζονται από επαγγελματίες συντονιστές, και μέσω του σχεδιασμού χώρων από κοινού με τους νέους ώστε να εξασφαλιστεί η ενεργός συμμετοχή τους. Επιπλέον, είναι ζωτικής σημασίας να θεσπιστούν ισχυροί μηχανισμοί παρακολούθησης, ανατροφοδότησης και λογοδοσίας καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ([14]).

5.1.2. Ο ορισμός του νέου Επιτρόπου για τη Μεσόγειο αναμένεται να διευκολύνει νέους τρόπους ενίσχυσης της συμμετοχής των νέων στη χάραξη πολιτικής της ΕΕ, μεταξύ άλλων για ζητήματα της πολιτικής γειτονίας, μέσω της σύστασης μόνιμης δομής συμμετοχής των νέων στην οποία θα συμμετέχει και η ΕΟΚΕ.

5.1.3. Η ΕΟΚΕ ζητεί να υπάρξουν ισορροπημένες διαδικασίες επιλογής που δεν θα αποκλείουν κανέναν και θα αποτρέπουν την υπερεκπροσώπηση των νέων και των οργανώσεων που διαθέτουν προνομιακή πρόσβαση, μέσω της διαμόρφωσης διαφανών και προσβάσιμων σταδίων προκαταρκτικής επιλογής.

5.1.4. Τα καινοτόμα μέτρα για την ένταξη των νέων στις δομές κοινωνικού διαλόγου και διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών είναι σημαντικά ώστε να τεθούν οι νέοι στο επίκεντρο των οργανωτικών δομών (θα πρέπει να συζητηθεί η θέσπιση ποσοστώσεων για τους νέους). Τέτοια μέτρα είναι η καλλιέργεια πνεύματος συνεργασίας αντί του ανταγωνισμού, η διαχείριση των πιθανών διαφωνιών με σεβασμό και η αναγνώριση των νέων ως εμπειρογνωμόνων στους τομείς που τους ενδιαφέρουν μέσω της τοποθέτησής τους σε κομβικές θέσεις. Η χρήση νέων μορφών επικοινωνίας, ειδικότερα των ψηφιακών εργαλείων, και η δημιουργία νέων αφηγημάτων έχουν καίρια σημασία για την προσέγγιση των νέων. Επίσης, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της άρσης των γλωσσικών φραγμών στα διεθνή προγράμματα ώστε να παρέχεται η δυνατότητα σε όλους να μιλούν στη μητρική τους γλώσσα, όπου είναι δυνατόν.

5.1.5. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι είναι σημαντικό να δημιουργηθούν ευκαιρίες ανάπτυξης ικανοτήτων για τους νέους ώστε να αναπτύσσουν τις δεξιότητες που χρειάζονται για να αναλάβουν ηγετικές θέσεις εντός των οργανισμών και να διεξάγουν διαπραγματεύσεις με τους φορείς λήψης αποφάσεων.

([14]) Μελέτη της ΕΟΚΕ με θέμα «Δομημένη και ουσιαστική συμμετοχή των νέων στις διαδικασίες χάραξης πολιτικής και λήψης αποφάσεων — Χαρτογράφηση τοπικών, εθνικών, ενωσιακών και διεθνών ορθών πρακτικών».

5.1.6. Η ΕΕ δύναται να διαδραματίσει καίριο ρόλο στη στήριξη της περιφερειακής ολοκλήρωσης. Οι διασυνδεδεμένες δομές υπό την ηγεσία των νέων αποτελούν σημαντικό βήμα για την προώθηση της (δια)περιφερειακής ανταλλαγής ιδεών, πολιτισμικών στοιχείων και πρακτικών συνεργασίας σε αυτήν την ποικιλόμορφη περιοχή και στο πλαίσιο της συγκεκριμένης ετερογενούς ομάδας. Η ΕΟΚΕ ζητεί τη στήριξη των περιφερειακών δικτύων νεολαίας και την εξασφάλιση χρηματοδότησης για εκδηλώσεις που σχετίζονται με τη νεολαία.

5.1.7. Όπως αναφέρεται στη γνωμοδότηση REX/566 ([15]), είναι σημαντικό να ενισχυθεί η συμμετοχή των νέων στις εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τη σύστασή της για την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των οργανώσεων νεολαίας και των αντιπροσωπειών της ΕΕ και για την αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τις πολιτικές για τη νεολαία. Επιπλέον, οι διαδικασίες υποβολής αιτήσεων θεώρησης πρέπει να είναι εύκολα προσβάσιμες, ιδίως για τους νέους.

5.1.8. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι, για την εξασφάλιση της διαρθρωτικής συμμετοχής των εκπροσώπων της νεολαίας, πρέπει να διαφυλαχθεί η ασφάλεια των συμμετεχόντων, ιδίως στους τομείς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της κλιματικής δικαιοσύνης και των δικαιωμάτων των εργαζομένων. Η ΕΟΚΕ αναδεικνύει την ανάγκη συμμετοχής εκπροσώπων των μη προνομιούχων κοινωνικών ομάδων στις συμμετοχικές διαδικασίες και ζητεί να καταβληθούν πρόσθετες προσπάθειες ώστε να δημιουργηθούν προσβάσιμες υποδομές με στόχο την ποικιλόμορφη εκπροσώπηση. Επιπλέον, ο σχεδιασμός προγραμμάτων στήριξης που θα απευθύνονται στις ευάλωτες ομάδες είναι ζωτικής σημασίας. Είναι σημαντικό να αυξηθούν οι προϋπολογισμοί για τη νεολαία σε όλα τα επίπεδα της αυτοδιοίκησης, ώστε να υποστηριχθούν οι τοπικές κοινότητες και να χορηγηθεί χρηματοδοτική στήριξη για την κινητικότητα των νέων. Προγράμματα όπως το Erasmus+ παρέχουν στους νέους, στους εργαζομένους στον τομέα της νεολαίας και στις οργανώσεις που επικεντρώνονται στις δραστηριότητες των νέων μια ευκαιρία συνεργασίας.

5.1.9. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι τα εκπαιδευτικά συστήματα θα πρέπει να δημιουργούν υποστηρικτικά οικοσυστήματα που θα βοηθούν τους νέους να αποκτήσουν τις κατάλληλες δεξιότητες (π.χ. πολιτικός και ψηφιακός γραμματισμός), ώστε να μπορούν να συμμετέχουν με μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση στις συμμετοχικές διαδικασίες. Η κοινωνία των πολιτών και οι οργανώσεις των κοινωνικών εταίρων θα πρέπει να παρέχουν εργαστήρια ανάπτυξης ικανοτήτων για τους νέους στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και πρωτοβουλιών τους, δίνοντας μάλιστα έμφαση στη σύσφιξη της συνεργασίας με την ακαδημαϊκή κοινότητα και τον επιχειρηματικό κόσμο.

5.1.10. Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη διεξαγωγής ερευνών για τον ρόλο των νέων στην αγορά εργασίας, στην εκπαίδευση, στις συμμετοχικές διαδικασίες και στη ζωή στην κοινότητα. Πρέπει να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ πανεπιστημίων, ερευνητικών ιδρυμάτων, προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΚ) και ιδρυμάτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην περιοχή με επίκεντρο την ενεργό συμμετοχή των νέων και τη δημιουργία ασφαλών περιβαλλόντων έρευνας. Οι μακροπρόθεσμες και κυλιόμενες έρευνες πεδίου για τις τοπικές δομές νεολαίας που διεξάγονται σε τοπικό επίπεδο μπορούν να προσφέρουν τις απαραίτητες γνώσεις ώστε να ληφθούν αποτελεσματικά υπόψη τα συμφέροντα των νέων.

5.1.11. Δεδομένου ότι το ποσοστό των ατόμων υψηλής ειδίκευσης επί του συνόλου του πληθυσμού που μεταναστεύει από την περιοχή έχει αυξηθεί, η ΕΟΚΕ ζητεί να ληφθούν αποτελεσματικά μέτρα για την αντιμετώπιση του φαινομένου διαρροής επιστημονικού δυναμικού.

5.2. ***Συστάσεις σχετικά με τη νεολαία στο πλαίσιο του κοινωνικού διαλόγου***

5.2.1. Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη να μεταρρυθμιστεί η αγορά εργασίας προκειμένου να γίνει πιο εύκολη η μετάβαση από την άτυπη απασχόληση στη νόμιμη και αξιοπρεπή εργασία και να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα που προκύπτουν από τις άτυπες και επισφαλείς μορφές εργασίας, οι οποίες αποτελούν ένα από τα πιο επιτακτικά ζητήματα στην περιοχή. Η ΕΟΚΕ συνιστά να καταρτιστούν εθνικά σχέδια δράσης από κοινού με τους κοινωνικούς εταίρους σύμφωνα με τη σύσταση της ΔΟΕ αριθ. 204 ([16]).

5.2.2. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι είναι σημαντικό να ληφθούν μέτρα για την προώθηση της ενεργού συμμετοχής στην αγορά εργασίας και την παροχή ποιοτικών δημόσιων υπηρεσιών, όπως η ποιοτική και οικονομικά προσιτή παιδική μέριμνα και η μακροχρόνια φροντίδα, με στόχο την ενθάρρυνση της απασχόλησης των νέων γυναικών. Η ΕΟΚΕ συνιστά επίσης να δοθεί προτεραιότητα στα κοινωνικά δικαιώματα μέσω της ανάπτυξης εθνικών εργαλείων.

5.2.3. Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη ενίσχυσης του τριμερούς και διμερούς κοινωνικού διαλόγου, ιδίως μέσω της ολοκληρωμένης εφαρμογής των βασικών συμβάσεων της ΔΟΕ για τον κοινωνικό διάλογο, συμπεριλαμβανομένων των συμβάσεων της ΔΟΕ αριθ. 098 ([17]), αριθ. 135 ([18]), αριθ. 087 ([19]), και αριθ. 154 ([20]). Είναι επίσης σημαντικό να ενισχυθεί ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων στη διαμόρφωση των εθνικών πολιτικών και στρατηγικών. Η δημιουργία παρατηρητηρίων για την παρακολούθηση της συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων στις δημόσιες διαδικασίες λήψης αποφάσεων θα μπορούσε να αποδειχθεί αποτελεσματικό μέσο για τη διαμόρφωση ενός κατάλληλου πλαισίου κοινωνικού διαλόγου.

([15]) ΕΕ C 184 της 25.5.2023, σ. 5.
([16]) Σύσταση για τη μετάβαση από την άτυπη στην επίσημη οικονομία, 2015 (Σύσταση της ΔΟΕ αριθ. 204).
([17]) Σύμβαση περί εφαρμογής των αρχών του δικαιώματος οργανώσεως και συλλογικής διαπραγματεύσεως, 1949 (Σύμβαση της ΔΟΕ αριθ. 98).
([18]) Σύμβαση για την προστασία των αντιπροσώπων των εργαζομένων, 1971 (Σύμβαση της ΔΟΕ αριθ. 135).
([19]) Σύμβαση περί συνδικαλιστικής ελευθερίας και προστασίας συνδικαλιστικού δικαιώματος, 1948 (Σύμβαση της ΔΟΕ αριθ. 87).
([20]) Σύμβαση για την προώθηση της συλλογικής διαπραγμάτευσης, 1981 (Σύμβαση της ΔΟΕ αριθ. 154).

5.2.4. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τα οφέλη των σχεδίων δράσης για τη νεολαία, τα οποία θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν ως χάρτες πορείας και να συμπεριλάβουν συγκεκριμένες δράσεις και εργαλεία ώστε να διαμορφωθούν πιο συμπεριληπτικά οργανωτικά πλαίσια για τη συμμετοχή των νέων στις οργανώσεις των κοινωνικών εταίρων. Επιπλέον, η παροχή προγραμμάτων ανάπτυξης ικανοτήτων σε οργανισμούς, όπως π.χ. προγράμματα κατάρτισης σε δεξιότητες διαπραγμάτευσης, καθώς και προγράμματα ειδικής κατάρτισης που θα καλύπτουν τις ανάγκες μη προνομιούχων κοινωνικών ομάδων, μπορούν να διευκολύνουν την πρόσβαση των νέων σε δομές κοινωνικού διαλόγου. Η εισαγωγή προγραμμάτων καθοδήγησης αποτελεί ενδεχομένως καλύτερη επιλογή από τα προγράμματα ηγεσίας, καθώς τα προγράμματα καθοδήγησης παρέχουν τη δυνατότητα συνάντησης με μελλοντικούς ηγέτες, αλλά και εξίσου κατάρτισης μελλοντικών ηγετών.

5.2.5. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι είναι σημαντικό να υποστηριχθεί η δημιουργία δομών κοινωνικού διαλόγου σε εταιρικό επίπεδο. Τα συμβούλια των εργαζομένων αποτελούν απαραίτητο εργαλείο που καθιστά τις εταιρείες περισσότερο ανθεκτικές, οικονομικά εύρωστες και ικανότερες να προσφέρουν αξιοπρεπείς θέσεις εργασίας, και που προωθεί τη δημοκρατία στον χώρο εργασίας (βλ. SOC/746 ([21])).

5.2.6. Η ένταξη των νέων εργαζομένων στις δομές κοινωνικού διαλόγου σε εταιρικό επίπεδο έχει ζωτική σημασία. Η παρότρυνση των νέων να συμμετέχουν σε δημοκρατικές διαδικασίες στον χώρο εργασίας ευνοεί τη συμμετοχή των νέων και τους βοηθά να αποκτήσουν δεξιότητες και πείρα στην εκπροσώπηση των συμφερόντων τους. Για να αναγνωριστούν επίσημα τα συμφέροντα των νέων, η ΕΟΚΕ συνιστά να ενθαρρύνεται η συμμετοχή των νέων εργαζομένων στις συλλογικές διαπραγματεύσεις ώστε να είναι δυνατή η εκπροσώπηση των συμφερόντων τους στις συλλογικές συμβάσεις.

5.2.7. Η δημιουργία δομών εκπροσώπησης με επίκεντρο τους νέους σε εταιρικό επίπεδο αποτελούν έναν αποτελεσματικό τρόπο οργανικής ένταξης των νέων στις δομές κοινωνικού διαλόγου. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει το παράδειγμα των Αυστριακών Συμβουλίων Νεολαίας ([22]). Τα Αυστριακά Συμβούλια Νεολαίας αντιπροσωπεύουν τα οικονομικά, κοινωνικά, υγειονομικά και πολιτισμικά συμφέροντα των νέων εργαζομένων και των μαθητευομένων στις εταιρείες. Κάθε εταιρεία με πέντε ή περισσότερους νέους εργαζομένους υποχρεούται να διευκολύνει τη δημοκρατική ανάδειξη του Αυστριακού Εθνικού Συμβουλίου Νεολαίας από τη Συνέλευση Νεολαίας. Τα μέλη του Αυστριακού Εθνικού Συμβουλίου Νεολαίας έχουν ειδικά δικαιώματα και υποχρεώσεις που κατοχυρώνονται από τον νόμο για την εκπροσώπηση των συμφερόντων των νέων εργαζομένων. Η νομιμοποίηση των νέων εργαζομένων μέσω των εκλογών ενισχύει την αξιοπιστία τους στην εργασία και τους παρέχει τη δυνατότητα να αποκτήσουν δεξιότητες και πείρα στον τομέα της εκπροσώπησης των εργαζομένων.

5.3. ***Συστάσεις σχετικά με τη νεολαία στο πλαίσιο του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών***

5.3.1. Να θεσπιστούν κοινά πρότυπα και ολοκληρωμένο κανονιστικό πλαίσιο που παρέχει δομημένους μηχανισμούς συμμετοχής. Τα θεσμικά όργανα θα πρέπει να δημιουργήσουν ειδικές δομές στήριξης, συμπεριλαμβανομένων ειδικών ομάδων και σημείων επαφής, προκειμένου να διευκολυνθεί η διεξαγωγή τακτικού και οργανωμένου διαλόγου με τις ΟΚΠ. Θα πρέπει να διενεργούνται τακτικές αξιολογήσεις των διαδικασιών διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών για να εντοπίζονται οι ελλείψεις και οι τομείς που επιδέχονται βελτίωση και, παράλληλα, θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε οι μέθοδοι συμμετοχής να παραμένουν αποτελεσματικές χωρίς να αποκλείουν κανέναν.

5.3.2. Οι διαδικασίες διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών δεν πρέπει να αποκλείουν κανέναν και να επικεντρωθούν πρωτίστως σε ετερόκλητες κοινωνικές ομάδες, όπως μεταξύ άλλων στις γυναίκες, τις μειονότητες και τις ευάλωτες κοινότητες, παρέχοντας οικονομική στήριξη και πόρους στις οργανώσεις νεολαίας, προωθώντας στρατηγικές χωρίς αποκλεισμούς και διευκολύνοντας τη δικτύωση και τη συνεργασία μεταξύ των νέων.

5.3.3. Να ενισχυθούν οι πρωτοβουλίες ανάπτυξης ικανοτήτων τόσο για τους νέους εκπροσώπους των ΟΚΠ όσο και για τους δημόσιους υπαλλήλους. Για τους νέους εκπροσώπους, να δοθεί έμφαση στον πολιτικό γραμματισμό, στην υπεράσπιση και την κατανόηση των δημοκρατικών διαδικασιών, προκειμένου να τους δοθεί η δυνατότητα να επηρεάζουν αποτελεσματικότερα τα αποτελέσματα των πολιτικών. Για τους δημόσιους υπαλλήλους, να τους παρασχεθούν δυνατότητες αναβάθμισης των δεξιοτήτων τους με στόχο να αυξηθεί η ικανότητά τους να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τον διάλογο με την κοινωνία των πολιτών.

5.3.4. Να αυξηθούν οι επενδύσεις σε ψηφιακές υποδομές προκειμένου να δημιουργηθούν νέες προοπτικές διαλόγου με τους πολίτες και να αντιμετωπιστεί το ζήτημα της περιορισμένης πρόσβασης στο διαδίκτυο, το οποίο αφορά πολλούς νέους. Να ενισχυθεί ο ψηφιακός γραμματισμός μεταξύ των νέων, ώστε να είναι σε θέση να εκφράζουν τις απόψεις τους, να διοργανώνουν εκστρατείες και να συμμετέχουν αποτελεσματικότερα στη διασυνοριακή συνεργασία. Να αξιοποιηθούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και άλλα ψηφιακά εργαλεία με σκοπό τη διάδοση πληροφοριών, την ευρύτερη συμμετοχή του νεανικού κοινού και τη σύνδεση των νέων από όλον τον κόσμο, και να δοθεί ώθηση σε έναν πιο συμπεριληπτικό, ασφαλή και προσιτό διάλογο.

5.3.5. Να καλλιεργηθεί πνεύμα διαλόγου και συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών μέσω της ενσωμάτωσης της αγωγής του πολίτη στα σχολικά προγράμματα και της προώθησης εκπαιδευτικών εκστρατειών ώστε να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση για τον διάλογο με την κοινωνία των πολιτών και την αλληλεγγύη ως βασικά στοιχεία της κοινωνικής ένταξης. Να απλουστευθούν οι διαδικασίες για τις ΟΚΠ που υλοποιούν προγράμματα αγωγής του πολίτη σε εκπαιδευτικά ιδρύματα, και να μειωθεί παράλληλα η εποπτεία της κυβέρνησης, ώστε να διαμορφωθούν οι προϋποθέσεις για μια πιο γνήσια συμμετοχή των πολιτών στα κοινά.

([21]) ΕΕ C 228 της 29.6.2023, σ. 43.

([22]) https://www.oegj.at/content/dam/oegj/downloads/dokumente/20220915%20H2JVR%20Brosch%C3%BCre%20WEB.pdf (διατίθεται μόνο στα γερμανικά).

5.3.6. Να αναγνωριστούν τα συμβούλια νεολαίας ως νόμιμοι παράγοντες και να υποστηριχθεί η σύσταση ανεξάρτητων συμβουλίων νεολαίας σε χώρες στις οποίες δεν υπάρχουν αντίστοιχα συμβούλια. Να αυξηθούν οι προϋπολογισμοί για τη νεολαία σε όλα τα επίπεδα της αυτοδιοίκησης και να συσταθούν τοπικές συμβουλευτικές επιτροπές με εκπροσώπους της νεολαίας για να ενισχυθεί ο διάλογος με την κοινωνία των πολιτών σε τοπικό επίπεδο. Να αναπτυχθούν στρατηγικές για τη νεολαία που ενισχύουν τη συνιστώσα της νεολαίας στις διαδικασίες διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών με την παροχή βήματος στους νέους για να ασκούν άμεση επιρροή στην τοπική διοίκηση και να εξασφαλίζουν ότι η φωνή τους ακούγεται στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

5.3.7. Να αναγνωριστεί η σημασία της εργασίας στον τομέα της νεολαίας στο πλαίσιο του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών. Να αυξηθούν ο χώρος για τις οργανώσεις νεολαίας και η εκπροσώπησή τους μεταξύ των ομολόγων του κράτους κατά τη διάρκεια πρωτοβουλιών διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών (στις οποίες συνήθως συμμετέχουν ΟΚΠ, αλλά όχι πάντοτε οι ΟΚΠ που τελούν υπό την ηγεσία των νέων). Στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνονται η ενίσχυση της νομιμότητας των εργαζομένων στον τομέα της νεολαίας και η διασφάλιση ότι αυτοί αναγνωρίζονται ως βασικοί παράγοντες στους οποίους πρέπει να παραχωρείται βήμα κατά τη διάρκεια των διαδικασιών διαβούλευσης και των μηχανισμών διαρθρωμένου διαλόγου με τις αρχές.

5.3.8. Να προωθηθεί ο διάλογος μεταξύ των γενεών με τη δημιουργία μηχανισμών κοινής ηγεσίας που βασίζονται στην ανταλλαγή, στη συνεργασία, στον συντονισμό και στη συνδημιουργία. Η προσέγγιση αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει την καθοδήγηση των παλαιότερων γενεών σχετικά με τον τρόπο συνεργασίας με τους νέους, την ενίσχυση της αλληλεγγύης και τον ενστερνισμό των δυναμικών αλλαγών που φέρνουν οι νέοι στον διάλογο με την κοινωνία των πολιτών. Η αλλαγή της οπτικής απέναντι στους νέους μέσω της αναγνώρισης της συμβολής τους θα νομιμοποιήσει περαιτέρω τον ρόλο τους στη λήψη αποφάσεων ([23]).

Βρυξέλλες, 23 Ιανουαρίου 2025.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Oliver RÖPKE

([23]) https://www.eesc.europa.eu/el/our-work/opinions-information-reports/opinions/promoting-european-intergenerational-solidarity-towards-eu-horizontal-approach.